

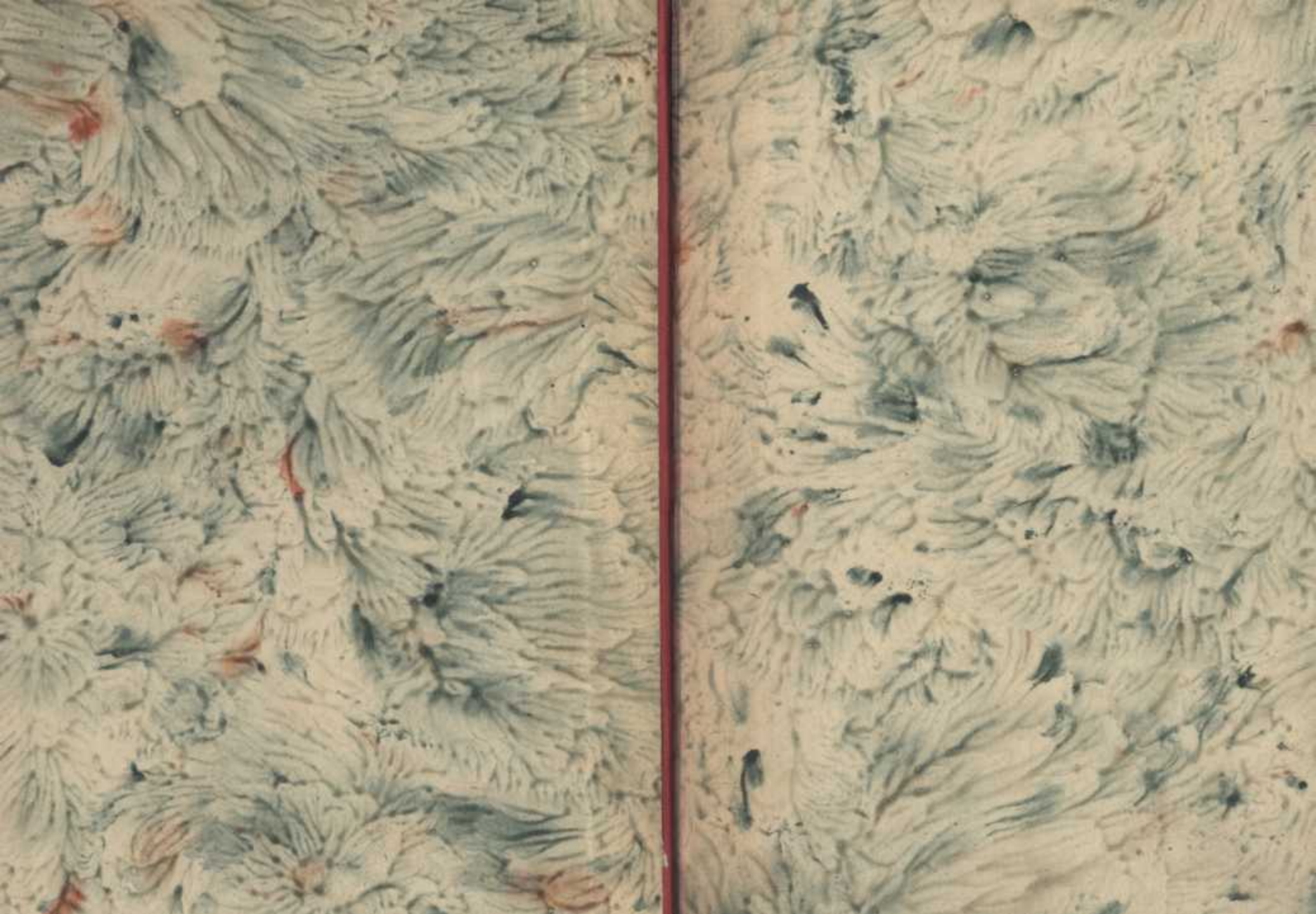
BIBLIOTEKA
KSIĘŻY MISJONARZY
CZYTELNIA TEOLOGICZNA

Sygn. 11/11

NASZA PRZESZŁOŚĆ

Studia z dziejów Kościoła
i kultury katolickiej w Polsce

BIBLIOTHECA

Congr. Miss.

Dom. Stradomicensis

Signat. Geol. 11/11

Nr. invent. _____

PRZESZKOC

IV

NASZA
PRZESZŁOŚĆ

XI

REDAKTOR KS. ALFONS SCHLETZ

KRAKÓW

1900

Okladkę projektował
STANISŁAW KOBIELSKI

NASZA PRZESZŁOŚĆ

Exemplarz
Ks. Józefa Barona
Wizytatora Kościoła Misjonarzy w Polce

NOTRE PASSÉ

Etudes sur l'Histoire de l'Eglise
et de la Culture Catholique
en Pologne

Directeur: Alphonse Schletz

XI

Cracovie 1960

NASZA PRZESZŁOŚĆ

Studia z dziejów Kościoła
i kultury katolickiej w Polsce

Redaktor: Ks. Alfons Schletz C. M.

XI

Kraków 1960

NASZA PRACOWNICZOŚĆ

Stowarzyszenie Misjonarzy Katolickich w Polsce
an Pologne

Wydawnictwo
Instytutu Teologicznego Księży Misjonarzy
Adres Redakcji: Kraków, Stradom 4

1660-1960

LIST PAP. JANA XXIII

Wielkiemu Św. Wincentemu a Paulo
Wyjątkowemu w dziejach
Geniuszowi Miłości i Miłosierdzia
Stwarzającego w księgach Kultury i Służby
dla Człowieka
Swój własny apostołskiej i społecznej akcji

rozdział

w 300-lecie Jego zgonu

poświęcają

Redakcja i Pisarze

LIST PAP. JANA XXIII

DO GENERALA ZGROMADZENIA KSIĘŻY MISJONARZY,
KS. WILHELMA SLATTERY Z OKAZJI 300-LECIA ŚMIERCI
ŚW. WINCENTEGO A PAULO I ŚW. LUDWIKI DE MARILLAC

DILECTO FILIO VILLELMO SLATTERY, MODERATORI GENERALI
CONGREGATIONIS MISSIONIS

JOANNES PP. XXIII

Dilecte Fili, salutem et Apostolicam Benedictionem.

Cum tria saecula hoc anno impleantur, ex quo S. Vincentius a Paulo et S. Ludovica de Marillac e terrestri vita migrarunt, hisce congruentes memoriis istae celebritates parantur. De quibus religiosis instaurandis festis, tu, dilecte Fili, officioso obsequio Nobis nuntium dedisti, quod suavi animum Nostrum delectamento affecit etiam ob singulare pietatis studium, quo hos Sanctos Caelites iam diu colimus. Cum enim Apostolici Legati munere in Gallia jungebamur, pio desiderio moti, crebro ad venerandas horum mortales exuvias gressum tetendimus, quae Lutetiae Parisiorum in splendidis custodiuntur sarcophagis, alterae in domo principe Congregationis Missionis, alterae in domo principe Pueliarum a Caritate.

Quapropter in peragendis hisce sollemnibus vocem Nostram tacere non patimur; immo aequum esse putamus eam, admirationis et laudis plenam, S. Vincentium a Paulo praeconio suo ut praeclarum caritatis exemplar extollere. Hunc quidem non solum te sodalesque tuos ceterosque ab ipso incitamentum ac spiritus evangelicae perfectionis assequentes, sed omnes Ecclesiae Catholicae filios suscipere et imitari maiore cum veneratione et amore vehementer optamus.

Ex historiae annalibus placet Nobis id conicere, quod in praesens quoque spem alit optimam. Post Oecumenica peracta Concilia non unus vel alter, sed plures et ardentiores solent christiani fortissimi heroes oriri, quorum opera ac merito Dei regnum revirescat: quod quidem, Tridentina generali celebrata Synodo, manifeste apparuit. Quot subinde Ecclesiae viridarium floribus distinctum est, quot eius caelum novis sideribus nituit, quot sanctitatis vires excitatae sunt! At quot S. Vincentius a Paulo in numero lectorum lectissimus, in spiritualem renovationem cleri et profectum christiani populi gessit, humanae mentis cogitationes supergreditur et ad portenda deferendum est Dei, qui mirabilis mirabilibus operatur. Nam dedit ei Deus sapientiam et prudentiam multam nimis et latitudinem cordis, quasi harenam quae est in litore maris (cf. III Reg. IV. 29). Fuit ei mysticus ardor, quo totus incensus illud S. Pauli Apostoli ad se referre poterat: „Mihî vivere Christus est” (Philip. I. 21); fuit humanissimum ingenium, in expediendis negotiis summa dexteritas, in componendis rebus incredibiliter prompta peritia: raro tam acris voluntas, felici coniunctione nexa, tam tenero animo inservit, quem erga Christum, erga Ecclesiam et pauperes et miseros, ab ipso „dominos” vocitatos, adsidua amoris flamma adussit. Varietas et amplitudo operum, quae ipse constituit vel fovit, in re ecclesiastica, in re morali et sociali vim habuerunt, quae eius aevo benefica nunquam satis aestimanda contulerunt, et futuris quoque aetatibus continenti virtute prosunt.

Etenim Vincentianae arboris magna fructuum ubertas, admodum diffusa propago. Congregatio Missionis, ab ipso condita, ubi instantius urgebat necessitas, praeter alia clero educando et spiritualibus exercitationibus ad puriorem apostolicam vivendi formam provehendo, sacris missionibus in pagis habendis, eximio religionis studio enituit et enitet; eaque late etiam ultra Galliae fines florentibus propagatis surculis, virtute ac numero de re catholica egregie meretur. In qua caritatis alenda flamma non minore sunt dignae praeconio Puellae a Caritate, quae S. Vincentium habent Patrem, et S. Ludovicam de Marillac sollicitam amantemque parentem. Nam prorsus ex provida Dei dispositione contigit, ut ille Ludovicam de Marillac haberet veluti adiutorium simile sibi, suavibus moribus praeditam, magnanimam, ad strenue

agendum paratam, quae vexillifera exstitit sacrarum virginum multitudinis, Ecclesiae et humani generis delectamenti et decoris.

Quod autem paucis interiectis mensibus mors unum et alteram rapuit, manifestum indicium signumque est ipsos, quemadmodum in terrestri vita, ita in tutando e caelestibus sedibus commisso sibi evangelico munere per aetatem decursum arto foedere iunctos esse.

Nec hactenus satis. Tria enim postrema per saecula excitandi et componendi christianae caritatis opera S. Vincentius a Paulo exemplo afflatuque suo praesentissimus impulsor et suasor fuit.

Dominae a Caritate, Puellulae a Caritate, Parvae Amicae pauperum, a Frederico Ozanam conditi Vincentiani coetus et alia complura sodalicia et opera, quae ubivis terrarum auspicio, spiritu et interdum nominibus ipsis S. Vincentii a Paulo et S. Ludovicae de Marillac mota et exornata florent ac multiplici beneficentiae aemula alacritate vacant, per totum catholicum orbem diffusa sunt veluti pacifer exercitus, qui sub evangelicis vexillis contra miseriarum omne genus — lugubrem moestamque catervam — militat et serit solatia.

Persuasum prorsus Nobis est id, quod Deus S. Vincentio a Paulo credidit munus, hisce licet amplis non concludi finibus, sed in posterum quoque latius et efficacius insitam sibi vim et virtutem explicaturum esse, ope et ministerio praesertim eorum, qui a tanto christianae perfectionis heroe inclitum nomen et disciplinae legem acceperunt. Quodsi technicae cognitiones et artes nunc temporis in audaces progressus eunt, ab eorum tamen incrementis in peius prolabentes privati et publici mores misere dissociantur, frigore quodam magis magisque gliscentes, quo saepe hominum animi nimis illicito sui amore capiuntur, domesticus convictus labat, publicae gentium rationes potius mutuo metu quam amore reguntur. Quam maxime egent nunc homines caritatis calore, ne pareant atque idcirco ut cum Deo et una simul omnis felicitas frugifera coniunctione cohaereant. — „Quapropter, fratres, sectamini caritatem, dulce ac salubre vinculum mentium, sine qua dives pauper est, et cum qua pauper dives est ... Quanta est ista? Anima litterarum, propheticae virtus, sacramentorum salus, scientiae solidamentum, fidei fructus, divitiae pauperum” (S. Aug. Sermo CCCL, De caritate 11,3; Migne, P. L. XXXIX, 1534).

Profecto haec caritas, quamvis iisdem supernis rationibus atque propositis ali et moveri debeat, quibus S. Vincentius a Paulo ferbuit, aetate nostra praeter veteres alias instanter poscit rationes et vias, cum, interceptis ferme locorum distantibus, nationes cohaereant et humanum genus magis magisque vicinitatis necessitudines animadvertat et exigit; quapropter apta temperatione in id conferre caritatem oportet, quod in egestatibus allevandis et dissitas gentes et amplissima spatia attingant.

Vividiore igitur spiritu praesens, per celebranda in suum honorem sollemnia, S. Vincentius a Paulo erigat quod iacet, foveat quod languet, accendat quod dura glacie obstringitur, „ut eodem nos spiritu ferventes, et amemus quod amavit et quod docuit operemur” (Propr. Congr. Miss. die XIX Julii, Oratio).

Haec imo e pectore ominati, tibi dilecte Fili, sodalibusque tuis, sacris virginibus a Caritate, itemque cunctis Vincentianis familiis et universis, qui statis celebritatibus favent vel intererunt, Apostolicam Benedictionem, ad caritatis exercitationem eo modo et more, quo S. Vincentius a Paulo et S. Ludovica de Marillac praecelebant, validum incitamentum, perquam libenter imperimus.

Datum Roma, apud Sanctum Petrum, die XX mensis Februarii, anno MCMLX, Pontificatus Nostri secundo.

JOANNES XXIII, PP.

[Przekład polski]

Ukochanemu Synowi

WILHELMOWI SLATTERY

Przełożonemu Generalnemu Zgromadzenia Misji

JAN XXIII PAPIEŻ

Ukochany Synu. Pozdrowienie i błogosławieństwo apostołskie.

W tym roku trzy wieki mijają od śmierci Św. Wincentego a Paulo i Św. Ludwiki de Marillac. Przygotowywane też są dla uczczenia tej rocznicy odpowiednie uroczystości. Doniosłem Nam, Ukochany Synu, o mających się odbyć obchodach. Było to dla Nas miłą przyjemnością, bo od dawna szczególne żywimy do tych Świętych nabożeństwo. Kiedy bowiem byliśmy Legatem Apostołskim we Francji, to często, wiedzeni pobożnymi intencjami, kierowaliśmy swe kroki do tych czcigodnych szczątków, które w Paryżu przechowywane są we wspaniałych sarkofagach, jedno w domu macierzystym Zgromadzenia Misji, drugie w domu macierzystym Sióstr Miłosierdzia.

Nie może dlatego na tych uroczystościach zabraknąć Naszego głosu. Owszem, uważamy za rzecz słuszną, aby Św. Wincentego a Paulo wystawiać głosem pełnym podziwu i pochwał jako wspaniały wzór miłosierdzia. Jest gorącym pragnieniem Naszym, aby Wincenty a Paulo był czczony nie tylko przez Ciebie i Twoich współbraci i tych którzy postępują w myśl jego wskazań, ćwiczą się w duchu doskonałości ewangelicznej, lecz aby wszystkie dzieci Kościoła czciły go i naśladowały z coraz to większą miłością.

Z przekazów historii chcemy to podkreślić, co i na dziś budzi najlepsze nadzieje. Zwykle po odbytych soborach powszechnych zjawiali się na widowni chrześcijańscy bohaterscy mężowie, i to nie jakiś jeden czy drugi, ale liczni i niezwykle gorliwi. Dzięki ich pracom i zasłudze następował nowy rozwój Królestwa Bożego.

Jasno to widać zwłaszcza po Soborze Trydenckim. Wkrótce po jego zakończeniu iluż różnymi kwiatami zakwitł ogród Kościoła, iluż nowymi gwiazdami rozjaśnił się jego firmament, jakże wzmoгло się działanie świętości. A Św. Wincenty a Paulo spośród wybrańców Bożych wyjątkowy, tyle zdziałał dla duchowej odnowy kleru i postępu ludu chrześcijańskiego, że przechodzi wprost pojęcie umysłu ludzkiego, i trzeba to zaliczyć do cudów Boga, który sam przedziwny przedziwnymi posługuje się środkami. Dał mu bowiem „i mądrość i roztropność wielką bardzo i serce przestronne jak piasek na brzegu morskim” (III Król 4, 29). Był w nim ogień mistyczny taki, że mógł do siebie stosować słowa Św. Pawła Apostoła: „Dla mnie życiem jest Chrystus” (Filip. I, 21); był w nim geniusz poczucia ludzkości, w przeprowadzaniu dzieł cechowała go niezwykła łatwość, a w załatwianiu spraw niewiarygodne wprost usłużne doświadczenie; szczęśliwym jakimś złaczeniem tak silna wola służyła tak subtelnemu duchowi, a ten znowu stale spalał się w płomieniach miłości do Chrystusa, Kościoła i ubogich, „panami” przez niego nazwanych. Różnorodność i rozpiętość dzieł, które on sam stworzył albo popierał, miały znaczenie dla Kościoła, obyczajów i ładu społecznego nie tylko w jego epoce, której wyświadczył tyle nieocenionych dobrodziejstw, ale także i następne wieki były wspierane ich niewygasłą mocą.

Zaiste wielki jest dostatek owoców wincentyńskiego drzewa i szeroko rozpostarte jego gałęzie. Zgromadzenie Misji, założone przez niego w chwili najoczywiejszej tego wymagającej, oprócz kształcenia kleru i urabiania go w duchu apostołskim przez rekolekcje, oprócz odprawiania misji ludowych, jaśniało i jaśnieje szczególną gorliwością o chwałę Bożą; Zgromadzenie to szeroko rozpostarłszy swe gałęzie poza granice Francji, czynami i liczbą znakomicie służy sprawie katolicyzmu. W dziele podtrzymywania ognia miłości na niemniejszą pochwałę zasługują Siostry Miłosierdzia, których Ojcem jest Św. Wincenty a Paulo, a kochającą i troskliwą Matką Św. Ludwika de Marillac. Stało się to na pewno z opatrnościowego zrządzenia Bożego, że Św. Wincenty a Paulo w Św. Ludwice de Marillac znalazł pomoc podobną do niego, delikatną w postępowaniu, wielkoduszną, zawsze gotową do potężnego czynu przywódczynię zastępu świętych niewiast, a dla Kościoła i rodzaju ludzkiego pociechę i chlubę.

Oboje umarli w odstępie czasu zaledwie paru miesięcy, co jest chyba oczywistym znakiem, że podobnie jak w życiu ziemskim tak i z nieba razem strzec będą i w ciągu wieków zleconego im przez Boga ewangelicznego dzieła.

I nie dosyć na tym. Przez trzy bowiem ostatnie wieki Św. Wincenty a Paulo przez swój przykład i natchnienie był obecny jako najznakomitszy doradca przy powstawaniu i organizowaniu dzieł miłosierdzia chrześcijańskiego.

Panie Miłosierdzia, Siostrzyczki Miłosierdzia, Male Przyjaciółki Ubogich, Konferencje Św. Wincentego, założone przez Fryderyka Ozanama, i inne liczne stowarzyszenia i dzieła, które rozwijają się na całym świecie, wywodzą się z ducha, a niejednokrotnie noszą i imiona Św. Wincentego a Paulo i Św. Ludwika de Marillac — w świętej rywalizacji w świadczeniu różnorodnych dobrodziejstw rozciągnęły swe zagony po całym katolickim świecie jak armie niosące pokój, które pod sztandarami Ewangelii walczą przeciw innej armii, nieszczęście i smutek niosącej, przeciw wszelkiego rodzaju nędzy, i niosą pociechę.

Jesteśmy o tym przekonani, że Bóg dał Św. Wincentemu a Paulo niekończące się na tych, nawet dość szerokich granicach możliwości, i że także na przyszłość szerzej i skuteczniej będzie rozwijał swą potęgę i moc, specjalnie dzięki wysiłkom i służbie tych, którzy od tak wielkiego bohatera chrześcijańskiej doskonałości przejęli i sławne imię i zasady postępowania. Chociaż współczesna technika i wiedza czynią śmiałe postępy, jednakże od ich wzrostu odbiega upadająca i rozluźniająca się moralność osobista i publiczna; coraz bardziej szerzą się obojętność, na skutek czego ludzie dają się opanować większej niż godzi się miłości własnej; upada życie rodzinne, polityka międzynarodowa budowana raczej jest na strachu niż na miłości. Jak bardzo dziś, żeby nie zginąć, ludzie potrzebują ciepła miłości; dlatego w jedności z Bogiem niech upatrują wszelką pomyślną szczęśliwość. „Dlatego też, bracia, dążcie do miłości, słodkiej i zbawczej więzi umysłu; bez niej bogacz jest ubogim, z nią ubogi staje się bogaczem... Czymże ona jest? Natchnieniem dla wiedzy, mocą objawienia, życiem sakramentów, podporą nauki, płodnością wiary, bogactwem ubogich” (S. Aug. Sermo 350 De caritate II, 3; Migne PL XXXIX, 1534).

Oczywiście ta miłość, chociaż powinna się kierować i rozwijać

na tych niebieskich zasadach, którymi był przejęty Św. Wincenty a Paulo, to jednak w naszych czasach, kiedy, ze zniesieniem przestrzeni geograficznych narody łączą się ze sobą, i kiedy ludzie coraz bardziej dostrzegają konieczność współżycia, z naleganiami wymaga ona szukania obok starych także i nowych sposobów i nowych dróg. Należy więc w odpowiedniej mierze przystosować do niej miłosierdzie, pamiętając, że w walce z nędzą stykają się ze sobą najdalej od siebie mieszkające narody i najbardziej odległe kraje.

Niech Św. Wincenty a Paulo bardziej żywo duchem obecny w czasie ku jego czci obchodzonych uroczystości podźwignie to co upadło, uzdrowi to co słabuje, rozpali to co skute jest twardym lodem. „abyśmy tym samym duchem ożywieni, to kochali co on ukochał, i to czynili, czego nas nauczył” (Propr. Congr. Miss. die XIX Julii, Oratio).

Tego wszystkiego ze serca życząc, Ukochany Synu, Tobie, Twoim współbraciom, Siostrze Miłosierdzia, wszystkim wincentyńskim rodzinom i wszystkim, którzy wspomniane uroczystości organizują lub będą brali w nich udział, z jak największą czułością udzielamy apostołskiego błogosławieństwa jako mocnej dla Was zachęty do świadczenia miłosierdzia w tym duchu, jakim wybijali się Św. Wincenty a Paulo i Św. Ludwika de Marillac.

Dan w Rzymie u Św. Piotra, 20 lutego 1960 roku, Pontyfikatu Naszego roku drugiego.

JAN XXIII PAPIEŻ

✠ STEFAN KARDYNAŁ WYSZYŃSKI, PRYMAS POLSKI

DOBRE OCZY NAD NAMI

Kilka myśli o Świętym...? Trzeba wielkiej odwagi, by pisać o Świętym. Zawsze rodzi się obawa, że wypadnie to na skromną miarę naszą. Ojciec Święty Jan XXIII, w liście swoim na 300-lecie śmierci Św. Wincentego i Św. Ludwika de Marillac powiedział zwięźle: „Czcić i naśladować”.

Przyglądamy się współczesnemu portretowi *Vincent Depaul*. Wzrok nasz przykuwają Oczy Świętego. Te oczy skłaniają do refleksji, te oczy zdradzają wszystko. Patrzy ku nam człowiek, który nas zauważa, który interesuje się nami; nie jesteśmy Mu obojętni, czujemy, że nas życzliwie przenika. Oczy budzą zaufanie, otwierają duszę... zapadają w serce. Zaraz zaczniemy doń mówić bez słów, biednymi naszymi oczyma. Wiemy, że warto to czynić, na pewno pomoże. To są oczy miłujące, ojcowskie, pasterskie. Brak sił, by przestać patrzeć. Tak dobrze jest odczuwać na sobie takie oczy. Oglądamy się wokół, by gdzieś takie oczy dostrzec. Pragnęlibyśmy, by wszyscy ludzie patrzyli na nas i na siebie wzajemnie takimi oczyma. Może dlatego cały świat tłumnie chodził oglądać film o *Monsieur Vincent*, gdyż pragnął spotkać się z Jego oczyma. Ludzie są spragnieni dobrych oczu.

Nie jesteśmy w stanie naśladować Wincentego. Ale czcić Go możemy...